

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

UiT Norges arktiske universitet
v/klagenemnda
Postboks 6050 Langnes
9037 Tromsø

Bergen, 07.05.2024
Deres ref.: 26943
Vår ref.: 24/00796 (236/2022)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 236/2022: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved UiT Norges arktiske universitet, heretter UiT, i sak K99/21, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 18.11.2022, der vedtaket i underinstansen ble stadfestet.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for nemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 18.11.2022, uten at leder var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 22/02075 (236/2022) på nytt med ny nemndssammensetning, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd

HK-dir – Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse

Postboks 1093, 5809 Bergen post@hkdir.no

bokstav c. Klageren ble i brev 22.01.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken med ny nemndssammensetning våren 2024.

Felles klagenemnd, med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 15.03.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved UiT ble stadfestet.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de medlemmene i Felles klagenemnd som deltar i behandlingen av omgjøringsaken, deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltaking i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at klagenemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringsaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har klagenemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Klagenemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltaking i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [redacted], tidligere representert ved advokat Stian Jensen. Klageren ble tatt opp til [redacted]. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av semesteroppgave i emnet [redacted], høsten 2021.

I forbindelse med sensur ble det oppdaget tekstlikhet mellom klagerens besvarelse og flere ulike kilder, blant annet tre masteroppgaver. Ouriginalrapporten viste tekstlikhet på 47 prosent opp mot disse kildene, da hovedsakelig opp mot masteroppgavene.

Eksamenskommissjonen viser i varsel datert 11.01.2022 til at det fremgår av Wiseflow at klagerens besvarelse inneholder 47 prosent overlapp med andre tekster. Ved nærmere undersøkelser ble det klart at sentrale deler av besvarelsen er så å si identisk med andre tekster, herunder utforming av bakgrunn, fremstilling av forskningslitteratur og hovedproblemstilling. Referanser til disse kildene fremkommer ikke i besvarelsen.

I sensorvurdering datert 07.02.2022 vises det til at det er tekstlikhet med syv kilder, hovedsakelig masteroppgaver fra Universitetet i Oslo, MF Vitenskapelig høyskole og OsloMet. I tillegg til det som fremkommer av Ouriginalrapporten, ble det oppdaget at sentrale deler av metodeavsnittet er lånt fra en av masteroppgavene. Tre av masteroppgavene er oppført i litteraturlisten, men i løpende tekst er de kun referert til en gang; i underkapittelet «Tidligere forskning og problemstilling». Store deler av prosjektskissen er lånt fra disse og andre kilder, og er gjengitt uten sitattegn og referanse. I de fleste tilfellene som fremkommer av Ouriginalrapporten er det tekstlikhet mellom 90 og 100 prosent. Klageren fremstiller gjennomgående andres arbeid som sitt eget, blant annet problemstillinger, erfaringer og refleksjoner. Godt over halvparten av besvarelsen ser ut til å være kopi eller lett parafrasering fra andre masteroppgaver. Sensorene anser dette som særlig problematisk, da besvarelsen er en prosjektskisse som skal være utgangspunkt for klagerens eget masterprosjekt. Klageren ble informert om dette på muntlig eksamen 17.12.2021, og ble gitt tilbud om ytterligere veiledning om utarbeidelse av selvstendig prosjektskisse. Klageren har ikke tatt imot tilbudet, men har istedenfor valgt å klage på karakteren for å få en ny vurdering.

Advokat Aalaei, som tidligere representerte klageren i saken, har på vegne av klageren inngitt en uttalelse 08.03.2022, og anfører at vilkårene for fusk ikke er oppfylt. Klageren har oppgitt de kildene h[un] bevisst brukte i sin besvarelse, og det som er formidlet i besvarelsen er klagerens selvstendige arbeid og refleksjoner rundt temaet. Det anføres at det er begrenset med informasjon om temaet på internett, noe som fører til at meningsinnholdet i prosjektbeskrivelsen kan bli sammenlignbar med tidligere forskning av temaet. Dette tilser derimot ikke at klageren bevisst har fremstilt andres arbeid som sitt eget. Klageren ser i etterkant at h[un] burde vært nøyere ved sitering av kilder, men anfører at dette kun kan betraktes som simpel uaktsomhet. Det anføres at det ikke er bevist med klar sannsynlighetsovervekt at det foreligger forsett eller grov uaktsomhet. Dersom klagenemnda finner at vilkårene er oppfylt, anføres det at det kun vedtas annullering av eksamen, og ingen utestengelse. Klageren [redacted] skal begynne i jobb som [redacted] sommeren 2022. En utestengelse vil innebære at h[un] mister denne muligheten, og blir betydelig forsinket i fullføringen av studiet. Det anføres også at en utestengelse vil være uforholdsmessig strengt, da saken kun omhandler en deloppgave som omhandler et svært begrenset faglig tema, som allerede er blitt behandlet i andre prosjektoppgaver.

Klagenemnda ved UiT behandlet saken i møte 18.03.2022. De fant at klageren hadde fusket forsettlig ved innlevering av semesteroppgaven i [REDACTED]. Nemnda la i sin vurdering avgjørende vekt på omfanget av tekstlikheten og den manglende kildehenvisningen. Nemnda fant det godtgjort at deler av besvarelsen bestod av plagiert materiale ved at det er benyttet tekst som ikke er henvist i løpende tekst. Lik tekst er ikke markert som sitat. Nemnda fattet vedtak om annullering og utestenging i to semestre, nærmere bestemt vår- og høstsemesteret 2022.

Advokat Jensen har på vegne av klageren fremsatt en klage 08.05.2022 (feildatert 08.03.2022), og viser til tidligere anførsler i saken. Det anføres at Ouriginalrapporten gir et uriktig bilde av omfanget av tekstlikhet, da størsteparten av teksten som fremkommer har referanser og henvisninger til forskjellige kilder og litteratur. Henvisninger vil være helt like andre studenters oppgaver, uten at dette kan karakteriseres som fusk. Masteroppgavene det vises til har klageren referert til under kapittelet «Tidligere forskning og problemstillinger». Klageren har ikke forsøkt å skjule at h[un] har benyttet disse kildene. Det anføres at likhetene med disse kildene også kan forklares med at klageren har benyttet de samme primærkildene som disse masteroppgavene benytter. I slike tilfeller er det mest korrekt å henvise til primærkildene, selv om klageren har blitt inspirert av masteroppgavene. Advokaten anfører at det er forhold ved klagerens besvarelse som oppfyller det objektive vilkåret, men anfører at det subjektive vilkåret ikke er oppfylt. Klagerens manglende kildehenvisninger kan kun utgjøre simpel uaktsomhet, da klageren har ført masteroppgavene som kilder og ikke har forsøkt å skjule bruken av disse. En sanksjonering kan ikke være like streng som i tilfeller med forsettlig fusk.

Klagenemnda ved UiT vurderte klagen 23.05.2022, men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Klagenemnda opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilkårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens semesteroppgave er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om studier og eksamener ved UiT § 45 første ledd hva som skal anses som fusk:

§ 45. Fusk

(1) Som fusk eller forsøk på fusk ved eksamen eller prøve regnes blant annet:

...

b. å presentere andres arbeid som sitt eget

c. å sitere kilder eller på annen måte benytte kilder i skriftlige arbeider uten tilstrekkelige kildehenvisninger

...

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har Felles klagenemnd lagt vesentlig vekt på Ouriginalrapporten, eksamenskommissjonens varsel datert 11.01.2022 og sensorvurderingen datert 07.02.2022, hvor tekstlikhetene som er avdekket mellom klagerens besvarelse og kildene fremkommer. Nemnda viser til at det foreligger en betydelig grad av tekstlikhet, hvor det er lik tekst med små språklige endringer. Klageren har blant annet gjort endringer for å tilpasse teksten til sin oppgave. Det er også likheter ved problemstillinger, erfaringer og refleksjoner. Klageren har ikke henvist til kildene i løpende tekst i tilstrekkelig grad. Klageren har henvist til tre masteroppgaver i ett av kapitlene i besvarelsen, og i litteraturlisten, men har hentet mye mer tekst fra disse enn det som fremkommer av henvisningene. Lik tekst er ikke markert som sitat. Når dette ikke er gjort, vil det for leseren ikke være mulig å skille mellom hva klageren har skrevet og hva andre har skrevet. Nemnda vurderer på bakgrunn av dette at klageren har presentert andres arbeid som sitt eget.

Nemnda har merket seg klagerens anførsel om at likhetene kommer av bruk av samme primærkilder. Nemnda fester ikke lit til klagerens forklaring på dette punktet, og viser til det som er nevnt ovenfor om likhetenes omfang og art.

Felles klagenemnd har kommet til at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt, jf. forskrift om studier og eksamen ved UiT § 45 første ledd.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av semesteroppgaven.

I vurderingen av vilkåret om skyld legger nemnda vesentlig vekt på arten og omfanget av tekstligheten som er avdekket mellom klagerens besvarelse og de ulike kildene, jf. Ouriginalrapporten, eksamenskommissjonens varsel og sensorvurderingen. De objektive funnene underbygger klagers subjektive skyld. For nemnda fremstår det klart at klageren har vært bevisst på bruken av andres tekst uten tilstrekkelig kildehenvisning.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt, og det skal fastsettes en reaksjon.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av semesteroppgave i emnet [REDACTED].

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Klagenemnda ved UiT har fattet vedtak om annullering av klagerens semesteroppgave og utestenging vår- og høstsemesteret 2022. Dette er i tråd med praksis.

Felles klagenemnd har merket seg at den samlede saksbehandlingstiden – ved underinstansen og til saken ble behandlet første gang av klageinstansen – er på til sammen 10 måneder. Nemnda vurderer at dette ikke har vært for lang saksbehandlingstid.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før nemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas ca. 16 måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av semesteroppgaven og utestenging i to semestre er en riktig reaksjon i denne saken. Felles klagenemnd stadfester reaksjonen fastsatt av klagenemnda ved UiT.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak fattet 18.11.2022, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal og Julie Marie Næss har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 18.11.2022, oppheves.
2. Vedtak fattet av underinstansen i sak K99/21 om annullering og utestenging i to semestre, stadfestes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 15.05.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.